Vogelvrije Fietser januari 2022 — Fietsrekken

vogelvrijefietser.nl/38

Bovenrekken gaan de krachten te boven

‘Ik heb geen extreem zware fiets, maar ik kan het niet’

Voor de helft van de vrouwen en 10 tot 15 procent van de mannen vraagt het gebruik van een bovenrek te veel kracht. Dat blijkt uit schattingen van onderzoekers. Maar er gloort hoop. Er wordt gewerkt aan een bovenrek voor alle fietsers.

Mieke van Baarsel krijgt bij Leiden Centraal geregeld te horen dat er alleen nog plek is in de bovenrekken. ‘Als je vraagt of iemand je daarmee kan helpen, is het antwoord ‘nee’. De klantenservice van NS zegt dat de medewerkers van de fietsenstalling vanwege Arbowetgeving zelfs niet mogen helpen. Het is blijkbaar een zwaar karwei. Maar ik (68, met reuma maar niet ernstig of officieel gehandicapt) word geacht dat wel te kunnen. Ik heb geen extreem zware fiets, geen e-bike, maar ik kan het dus niet.’

Medewerkers hoeven niet te helpen

Volgens NS en ProRail (eigenaar van de stallingen) valt het probleem wel mee. Woordvoerder Oscar van Elferen van NS die namens beide organisaties antwoordt: ‘We zien in de praktijk dat reizigers inderdaad de onderste rekken als eerste vullen. Soms vragen we reizigers (of attenderen wij ze erop) dat ze ook de bovenste rekken kunnen gebruiken. In drukke steden, waar elke vierkante meter telt, zijn de bovenrekken hard nodig om zoveel mogelijk reizigers een plek voor hun fiets te geven. Er is simpelweg onvoldoende ruimte om alleen in de breedte uit te breiden.’ Volgens NS en ProRail zouden stallingsmedewerkers ook best mogen helpen en nee, de krachtsinspanning komt echt niet boven de Arbonormen. ‘Maar medewerkers zijn niet verplicht om fietsen op te tillen of in hogere fietsrekken te plaatsen.’

Fietsers over bovenrekken

Naar aanleiding van het artikel over de toegankelijkheid van stallingen kwamen er bij de Vogelvrije Fietser nogal wat reacties binnen over de etagerekken. Voor veel fietsers vragen de bovenrekken te veel: te zwaar, te veel boven je macht, te moeilijk.

Zo schrijft Roos Woudsma: ‘Bij station Leiden Lammenschans zijn hoog-laagrekken gekomen. Ik (55, minder goede gezondheid) krijg mijn e-bike echt niet in zo’n hoog rek: te zwaar, maar ook het stuur van de fiets past er daarboven niet tussen! Dus eerst sta je te duwen om hem ertussen te krijgen, vervolgens zit je stuur klem achter een andere fiets en kun je daarboven er niet bij om de boel te ontwarren.'

Michelle Hendriks over de stalling bij station Delft: ‘De bovenrekken zijn vaak enorm zwaar om uit te trekken. Toen ik zwanger was heb ik mij daarom voorgenomen om het niet eens meer te proberen. (…) Maar ook nu zonder dikke buik vind ik het een enorme klus om mijn fiets in een bovenrek te stallen. En dan val ik inderdaad nog in de categorie jong en fit…’

Generatieverschillen

Lezer Anneke de Vries, die zich in een brief beklaagde over de bovenrekken bij station Nijmegen, kwam er onlangs achter dat er andere etagerekken zijn geplaatst met een aluminium goot. ‘Dat werkt allemaal veel lichter.’

Etagerekken worden al even gebruikt in de stationsstallingen en de verschillen tussen de eerste generatie en de nieuwste is groot. Wim Bot, die namens de Fietsersbond betrokken is bij Fietsparkeur (het keurmerk voor fietsenrekken): ‘De eerste generatie etagerekken had geen gasveer (waardoor het in- en uitschuiven van de bovenste goot lichter werkt, red.). Nu zijn we bij de tweede of derde generatie met gasveer, en ze zijn steeds beter geworden. Maar in de stallingen staan nog veel rekken van de eerste generatie.’

Bot kent zelf het verschil in gebruiksgemak bij station Delft. ‘In Delft zijn drie stallingen bij het station, maar de etagerekken in stalling nummer 2 lopen veel soepeler dan die in nummer 1. Dat zijn andere rekken, ook van een ander merk.’ Verder is onderhoud een punt, zegt Bot. ‘Het uitschuifmechanisme moet wel worden gesmeerd. Als Fietsersbond hebben we daar in het overleg met ProRail ook geregeld op gewezen. Maar je merkt nog steeds wel verschillen tussen rekken.’

En wie oplet in een fietsenstalling ziet geregeld defecte bovenrekken waarvan de goot niet meer in of uit wil schuiven.

Waar gaat het mis met de bovenrekken?

‘Er dient geen bovenmatige krachtsinspanning nodig te zijn voor het plaatsen en/of wegnemen van de fiets en/of het bedienen van het systeem’, staat in alle documenten van de stichting Fietsparkeur (in deze organisatie werken fietsrekkenproducenten samen met de Fietsersbond). Bij de uitleg over wat dat dan inhoudt, verwijst Fietsparkeur naar NEN 1005. Dit is een Nederlandse norm voor fysieke belasting bij het bedienen van machines en houdt grof gezegd in dat de maximale krachtsinspanning te doen moet zijn voor 90 procent van de vrouwen en 99 procent van de mannen. Betekent dat nu dat de bovenrekken voor bijna iedereen goed te gebruiken zijn? In het rapport Buitenmodelfietsen in stationsstallingen uit 2016 schatte het kenniscentrum CROW-Fietsberaad dat voor maar liefst de helft van de vrouwen en 10 tot 15 procent van de mannen het gebruik van een bovenrek te veel kracht vraagt. Het Fietsberaad baseerde zich op gegevens van 2011 van de stichting Fietsparkeur. De Fietsparkeur-norm is sindsdien aangescherpt: alle gevraagde krachten zijn met 5 procent gereduceerd. Maar wat betekent dit nu? Is de gevraagde kracht nu te doen voor alle mensen? Over deze vraag moet men bij de stichting Fietsparkeur eerst vergaderen. Een helder antwoord blijft uit.

Ze benadrukken de verbeteringen in de nieuwste rekken. ‘De etagerekken die voldoen aan de nieuwste norm (van 2021) werken echt heel soepel en zijn heel gemakkelijk te bedienen.’

Is er geld voor goede bovenrekken?

Er wordt nog volop gewerkt aan betere etagerekken. Zo heeft Fietsparkeur, de organisatie waarin de producenten samenwerken met de Fietsersbond, het afgelopen jaar normen ontwikkeld voor etagerekken die ook geschikt zijn voor kinderen en ouderen. Prachtig, maar er zijn nog geen rekken gebouwd die aan deze normen voldoen.
ProRail hanteert weer zijn eigen normen (die wel dicht bij de Fietsparkeur-normen liggen) en meldt ook samen met fabrikanten te werken aan etagerekken waarvoor minder kracht nodig is. ‘Licht afwijkende’ fietsen met krat of kinderzitje zouden er ook beter in moeten passen.
Fabrikant Velopa werkt aan een rek dat voor alle fietsers bruikbaar is. Maar volgens een woordvoerder is het ontwikkelen van zo’n rek één ding. Of het rek er ook ooit echt komt hangt af van ‘het budget dat beschikbaar is’.

Flinke groep heeft problemen
Ondertussen blijven er mensen rondfietsen die grote moeite hebben om de bovenrekken te gebruiken. En die groep zal met de opkomst van de e-bike en vergrijzing alleen maar verder groeien. Bot van de Fietsersbond: ‘We zullen iets aan dit probleem moeten doen: het verbeteren van de techniek of meer ondersteuning in de stalling. Of meer ruimte voor stallen op standaard. We moeten ons er niet bij neerleggen dat er een flinke groep fietsers problemen heeft.’

‘We moeten ons er niet bij neerleggen dat een grote groep problemen heeft met stallen in de bovenrekken’